

Obsah

Předmluva	13
Úvod	17

ČÁST I

Úvod

1	Teorie, měření a aplikace emoční inteligence: referenční rámce	25
1.1	Úvod	26
1.2	Lidské intelektové schopnosti	27
	1.2.1 <i>Strukturální modely inteligence</i>	27
	1.2.2 <i>Systémové teorie inteligence</i>	29
1.3	Teorie emocí	31
	1.3.1 <i>Otázky konceptualizace emocí</i>	32
	1.3.2 <i>Otázky měření emocí</i>	35
1.4	Rysové modely osobnosti	38
1.5	Metodologické otázky	40
	1.5.1 <i>Psychologické hodnocení: klíčové pojmy a koncepty</i>	41
	1.5.2 <i>Reliabilita</i>	43
	1.5.3 <i>Validita a validizace</i>	44
1.6	Otázky obecného schématu a analýzy	45
1.7	Aplikace emoční inteligence	46
1.8	Závěrečné poznámky	47
	Literatura	47

2	Modely emoční inteligence	53
2.1	Úvod	54
2.2	Původní model emoční inteligence Saloveye a Mayera (1990)	55
	2.2.1 <i>Operacionalizace a validizace konceptu</i>	56
	2.2.2 <i>Kritika a reakce na ni</i>	57
2.3	Přepracovaný model schopností emoční inteligence Mayera a Saloveye (1997)	58
	2.3.1 <i>Jak blízko k sobě mají EI a standardní kritéria inteligence?</i>	60
	2.3.2 <i>Operacionalizace a konceptuální validizace</i>	60
2.4	Bar-Onův smíšený model emoční inteligence	63
	2.4.1 <i>Operacionalizace a konceptuální validita</i>	64
	2.4.2 <i>Omezení a kritické otázky</i>	65
2.5	Konceptuální přístupy k emoční inteligenci v prostředí organizací	65
2.6	Obecná diskuse	66
2.7	Závěry	69
	Literatura	70
3	Emoční systémy a vývoj emoční inteligence	73
3.1	Emoční systémy a vývoj emoční inteligence	73
3.2	Emoční systémy	75
3.3	Emocionalita/temperament	76
3.4	Vývoj rozpoznávání emocí	77
3.5	Vliv emočních systémů na deklarativní znalost emocí	79
3.6	Emoční systémy a vzorce zpracování emocí	80
3.7	Emoční systémy, emoční stavy a vnímání emocí	81
3.8	Emoční systémy a hodnota rozpoznávání emocí	82
3.9	Další poznámky k vývoji rozpoznávání emocí	82
3.10	Závěry	84
	Literatura	84
4	Reflexe jako základ emoční inteligence: teorie a přehled literatury	89
4.1	Úvod	89
4.2	Začneme odjinud	90
4.3	Definice	91
4.4	Teorie všeobecného lidského utrpení	92
	4.4.1 <i>Teorie fúze a vztahového rámce</i>	92
	4.4.2 <i>Důsledek č. 1: Ze slov se stávají strašáci</i>	93
	4.4.3 <i>Důsledek č. 2: Jazykové procesy jsou dominantní</i>	93
	4.4.4 <i>Důsledek č. 3: Jazykové procesy ovládá kontext a posilování</i>	94
	4.4.5 <i>Fúze</i>	94
	4.4.6 <i>Hodnocení</i>	95
	4.4.7 <i>Vyhýbavost</i>	95
	4.4.8 <i>Odůvodňování/vytváření pravidel</i>	96

4.5	Složky EI odvozené z teorie	96
4.5.1	<i>Účinná emoční orientace</i>	96
4.5.2	<i>Použití emocí jako informací</i>	98
4.6	Zmírnění utrpení: lekce z terapie přijetí a závazku	103
4.7	Závěry a další směřování	105
	Literatura	107
5	Sociální a emoční inteligence: zahájení diskuse o jejich podobnostech a rozdílech	111
5.1	Úvod	112
5.2	Sociální inteligence: otázky konceptualizace a měření	113
5.2.1	<i>Konceptualizace sociální inteligence</i>	113
5.2.2	<i>Otázky měření</i>	114
5.2.3	<i>Kritériální validita sociální inteligence</i>	116
5.2.4	<i>Souhrn</i>	116
5.3	Emoční inteligence: otázky konceptualizace a měření	116
5.3.1	<i>Konceptualizace emoční inteligence</i>	116
5.3.2	<i>Otázky měření</i>	117
5.3.3	<i>Kritériální validita emoční inteligence</i>	118
5.3.4	<i>Souhrn</i>	119
5.4	Směřování budoucího výzkumu	119
5.4.1	<i>Definice sociální a emoční inteligence</i>	119
5.4.2	<i>Krystalická a fluidní sociální a emoční inteligence</i>	120
5.4.3	<i>Znalost sebe samého a druhých</i>	121
5.5	Závěry	122
	Literatura	123
6	Příliš mnoho typů inteligence? O podobnostech a rozdílech mezi sociální, praktickou a emoční inteligencí	127
6.1	Úvod	128
6.2	Definice a měření sociální, praktické a emoční inteligence	128
6.2.1	<i>Emoční inteligence (EI)</i>	128
6.2.2	<i>Sociální inteligence (SI)</i>	129
6.2.3	<i>Praktická inteligence (PI)</i>	129
6.3	Otázky měření	130
6.3.1	<i>Měření EI</i>	130
6.3.2	<i>Měření SI</i>	131
6.3.3	<i>Měření PI</i>	132
6.4	Podobnosti a rozdíly mezi SI, PI a EI	132
6.5	Obstojí SI, PI a EI jako inteligence?	133
6.5.1	<i>Kritéria konstruktů „inteligence“</i>	133
6.5.2	<i>EI jako inteligence</i>	135
6.5.3	<i>SI jako inteligence</i>	141
6.5.4	<i>PI jako inteligence</i>	142

6.6	Diskuse	143
6.6.1	<i>Je EI, SI a PI „intelligence“?</i>	143
6.6.2	<i>Jaký je vzájemný vztah mezi těmito „formami inteligence“?</i>	143
6.6.3	<i>Mají tyto konstrukty oporu v biologických základech?</i>	144
6.6.4	<i>Otázky měření</i>	144
6.7	Závěry	145
	Literatura	145

ČÁST II

Měření emoční inteligence

7	Měření emoční inteligence: praxe a standardy	151
7.1	Úvod	152
7.2	Typické a maximální chování	152
7.3	Sebepopis a sebehodnocení emoční inteligence	155
7.4	Popis, struktura a validita diskriminační metody MSCEIT	157
7.5	Je EI jako schopnost inteligencí?	160
7.6	Kritika a doporučení	163
7.6.1	<i>Skórování</i>	164
7.6.2	<i>Dostupné validizační studie</i>	165
7.6.3	<i>Chybějící validizační studie</i>	166
7.6.4	<i>Alternativní modely</i>	166
7.6.5	<i>Počet úkolů na faktor a obecnost faktorů</i>	168
7.6.6	<i>Alternativní úkoly (počet a rozmanitost)</i>	169
7.6.7	<i>Konstrukce testu</i>	169
7.7	Závěry	169
	Literatura	170
8	Využití konsenzuálního měření ke zhodnocení emoční inteligence	175
8.1	Úvod	176
8.2	Konstrukce testu v nedostatečně specifikovaných oblastech znalostí	177
8.2.1	<i>Omezení tradiční konstrukce škál</i>	177
8.2.2	<i>Když se konsenzus nevydaří</i>	178
8.2.3	<i>Oblasti znalostí bez expertů</i>	179
8.3	Znalostí, rozložení odpovědí a úroveň odbornosti	180
8.4	Testy posouzení situace jako nástroje měření emoční inteligence	183

8.5	CBM: empirická zjištění	186
8.5.1	<i>Data ze supervizních TPS a TPS v měření sociální inteligence</i>	186
8.5.2	<i>Využití CBM při měření faktoru g a bezpečnosti řízení</i>	187
8.5.3	<i>Další soubory dat podporující srovnání mezi experty a probandy</i>	190
8.6	Konceptualizace měření založeného na konsenzu (CBM): pracovní model	193
8.7	Meze a důsledky měření založeného na konsenzu	196
8.8	Doslov	198
	Literatura	199
9	Měření rysové emoční inteligence	201
9.1	Úvod	202
9.2	Stručné dějiny EI	202
9.3	Rysová EI versus EI jako schopnost	202
9.4	Smišené modely EI oproti modelům EI jako schopnosti	203
9.5	Měření EI jako schopnosti	208
9.6	Měření rysové EI	208
9.7	Obecný komentář k nástrojům měření EI	213
	Literatura	216
10	Sociální inteligence: přehled a kritická diskuse konceptů měření	219
10.1	Úvod	220
10.2	Teorie a definice sociální inteligence	220
10.3	Hodnocení sociální inteligence	223
10.3.1	<i>Vícečetné testové baterie sociální inteligence</i>	223
10.3.2	<i>Individuální testy sociální inteligence</i>	224
10.3.3	<i>Nedávné studie MTMM</i>	229
10.3.4	<i>Shrnutí</i>	231
10.4	Aspekty sociální inteligence	231
10.4.1	<i>Taxonomie kognitivních aspektů sociální inteligence</i>	232
10.4.2	<i>Předběžný test modelu</i>	234
10.5	Sociální inteligence: současné a budoucí perspektivy	236
10.5.1	<i>Význam řešení konceptuálních otázek</i>	236
10.5.2	<i>Jak řešit otázky měření</i>	237
10.5.3	<i>Závěrečné poznámky</i>	241
	Literatura	242

ČÁST III

Uplatnění emoční inteligence

11	Emoční inteligence v kontextu učení a dosahování úspěchu	249
11.1	Úvod	250
11.2	Konceptualizace emoční inteligence	250
11.3	Programy na podporu emoční inteligence studentů	251
11.4	Teoretický rámec původců, „inteligentního“ zpracování a účinku akademických emocí	253
11.4.1	<i>Zaostřeno na akademické emoce</i>	253
11.4.2	<i>Začlenění emoční inteligence do tradice výzkumu emocí</i>	254
11.4.3	<i>Regulace zaměřená na emoce</i>	254
11.5	Model podpory rozvoje EI při učení a dosahování úspěchu	255
11.5.1	<i>Předávání znalostí o akademických emocích</i>	257
11.5.2	<i>Znalost metod seberegulace akademických emocí</i>	259
11.5.3	<i>Vštěpování poznatku, že akademické emoce jsou ovladatelné</i>	260
11.5.4	<i>Vštěpování poznatku, že akademické emoce mají svou hodnotu</i>	261
11.6	Důsledky pro výzkum a praxi	262
11.6.1	<i>Lépe si uvědomovat význam EI pro dosahování úspěchu</i>	262
11.6.2	<i>Spojitosť mezi EI a psychologíí emocí</i>	262
11.6.3	<i>Spojitosť mezi EI a klinickou (dětskou) psychologíí</i>	263
11.6.4	<i>Rozvoj věkově specifických materiálů</i>	263
11.6.5	<i>Výjuka zaměřená na komponenty EI krok za krokem</i>	263
11.6.6	<i>Školení učitelů</i>	263
11.6.7	<i>Rozvoj věkově specifických nástrojů hodnocení EI zaměřených na konkrétní podoblasti EI</i>	264
11.7	Závěr	264
	Literatura	264
12	Emoční inteligence na pracovišti: přehled a syntéza	269
12.1	Úvod	269
12.2	Výběr zaměstnanců	271
12.3	Vůdčovství	272
12.4	Soudržnost pracovní skupiny	274
12.5	Zpětná vazba k výkonu	275
12.6	Výkon	276
12.7	Závazek vůči organizaci	277
12.8	Občanství v organizaci	278
12.9	Kontrola nad prací	279
12.10	Sebeúcta	280
12.11	Diskuse	280
	Literatura	282

13	Význam emoční inteligence v klinické psychologii	285
13.1	Úvod	286
13.2	Předchůdci konstruktů emoční inteligence	286
13.3	Alexithymie	288
13.4	Psychoterapie a alexithymie	292
	13.4.1 <i>Individuální terapie</i>	293
	13.4.2 <i>Skupinová terapie</i>	294
13.5	Závěr	295
	Literatura	296
14	Emoční inteligence a interpersonální dovednosti	301
14.1	Úvod	301
14.2	Vnímání a poznávání při zpracování emocí	303
14.3	Sociálně-adaptivní funkce emocí	305
14.4	EI jako sociálně-adaptivní schopnost: výzkumná zjištění	307
	14.4.1 <i>Předstírané sociální dovednosti: výkonová měření versus sebepopisné škály</i>	310
14.5	Závěrečné poznámky	313
	Literatura	314

ČÁST IV

Závěr

15	Porozumění emoční inteligenci, její měření a aplikace: Co jsme zjistili? Co nám uniklo?	321
15.1	Úvod	322
15.2	Teoretické otázky	323
	15.2.1 <i>Co jsme zjistili</i>	323
	15.2.2 <i>Co nám uniklo</i>	326
15.3	Otázky měření	332
	15.3.1 <i>Co jsme zjistili</i>	332
	15.3.2 <i>Co nám možná uniklo</i>	334
15.4	Aplikace	338
	15.4.1 <i>Co jsme zjistili</i>	338
	15.4.2 <i>Co nám možná uniklo</i>	342
15.5	Závěry	344
	Literatura	346
	Rejstřík věcný	351
	Rejstřík autorský	359

